

Wie schrijft die blijft

Onderzoek dat niet wordt opgeschreven en niet onder een breder publiek wordt verspreid zal altijd onbekend blijven, en is daarmee gelijkwaardig aan onderzoek dat nooit is uitgevoerd.

Een groep Engelse onderzoekers vergeleek de output van eerstelijns onderzoek (*primary care research*) in zes landen: Australië, Canada, Duitsland, Nederland, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Ze beperkten zich tot de periode 2001-2007 en tot publicaties die te vinden waren in Medline en Embase, de twee belangrijkste databases voor publicaties over medisch onderzoek.

Eerstelijns onderzoekers werden gedefinieerd als onderzoekers die zich met eerstelijns onderwerpen bezighielden, dan wel eerstelijns artsen die bij onderzoek waren betrokken. De gehanteerde definitie van het concept *primary care* komt sterk overeen met de in ons land gebruikelijke omschrijving van huisartsgeneeskunde.

De auteurs presenteren verschillende analyses waarbij gecorrigeerd wordt voor factoren als bruto nationaal

Foto: Shutterstock/Brian A Jackson

product (BNP) en totaal aantal onderzoekers per land ongeacht discipline. Het Nederlandse eerstelijns onderzoek scoort goed. In termen van aantal publicaties gecorrigeerd voor BNP zijn we koplopers met bovendien een stijgende trend in de periode 2004-2006. Ook gerelateerd aan het totale onderzoekersbestand heeft ons land een flinke voorsprong op de andere vijf landen. Duitsland en de Verenigde Staten vormen in beide analyses de achterhoede. Het lijkt erop dat de maatregelen die de afgelopen decennia in ons land zijn

genomen om het huisartsgeneeskundig onderzoek te stimuleren hun vruchten hebben afgeworpen. De beëindiging van het Programma Alledaagse Ziekten stemt tot pessimisme over de vraag of we onze koploperspositie zullen handhaven. ■

Hans van der Wouden

Glanville J, et al. Research output on primary care in Australia, Canada, Germany, the Netherlands, the United Kingdom, and the United States: bibliometric analysis. *BMJ* 2011;342:d1028.

Alcoholpreventieprogramma's voor jongeren op scholen niet altijd effectief

Alcoholgebruik onder jongeren geeft in toenemende mate problemen op zowel sociaal, maatschappelijk, als op medisch gebied. Een Cochrane-review toont aan dat alcoholpreventieprogramma's op scholen voor kinderen tot 18 jaar regelmatig tot een reductie in het gebruik van alcohol leiden, maar lang niet altijd. Het positiefste effect hebben deze programma's op dronkenschap en binge drinking.

In dit onderzoek werden 53 trials geïncludeerd die het effect onderzochten van uitgevoerde alcoholpreventieprogramma's gericht op een gehele populatie in een specifieke setting (*uni-*

versal); in dit geval kinderen tot 18 jaar op scholen. De programma's maakten daarbij gebruik van methoden gericht op het ontwikkelen van psychologische en sociale vaardigheden (*peer resistance*), of beperkten zich tot educatieve methoden (bewustwording van de gevaren van alcohol) om alcoholgebruik te verminderen. De onderzoeken bleken helaas matig vergelijkbaar en er konden dan ook slechts analyses van kwalitatieve aard gemaakt worden.

Van de 11 trials die specifiek op alcohol gerichte programma's evalueerden, bleken er 6 enigszins succesvol. Veertien van de 35 trials die zich naast alcohol tevens richtten op (ander) drugsgebruik en antisociaal gedrag, bleken statistisch significante reductie van alcoholgebruik te geven. Daarbij speelden geslacht, baseline alcoholgebruik en etniciteit een grote rol.

Hoewel het niet mogelijk was duidelijke

lijks onderscheidende kenmerken tussen de verschillende goed of slecht scorende onderzoeken te vinden, lijkt het erop dat de programma's die zich bedienden van psychosociale methoden het meeste effect sorteerden.

Onderzoek in Engeland (NICE 2010) toonde aan dat alcoholpreventieprogramma's kosteneffectief zouden zijn als bij een investering van 75 miljoen pond een absolute reductie van alcoholinname van ten minste 1,4% zou worden geboekt. Dat lijkt een aantrekkelijke *small effect size* en uitvoerbaar bij het gebruik van effectieve preventieprogramma's. ■

Johan Schinkelshoek

Foxcroft DR, et al. Universal school-based prevention programs for alcohol misuse in young people. *Cochrane Database Syst Rev* 2011;5:CD009113.